

Sedmiramenný zlatý svícen

Mnoho předobrazů Starého zákona obsahuje ilustrace pravd Nového zákona, které se obracejí k praxi života víry. Křesťanské učení, které se nám někdy zdá být abstraktní, se tím stává srozumitelnějším a živějším. Předobrazy jsou sice jen „*stíny* (tehdy ještě) *budoucích věcí*“ (Kol 2,17), ale jsou konkrétní a viditelné, zatímco duchovní skutečnost v Kristu je pro naše oko neviditelná. V tom spočívá cena předobrazů.

Předobrazný (typologický) význam stánku setkávání a jeho příslušenství je mnohým čtenářům známý. Tento stánek, který byl zbudován dle Božího nařízení po osvobození Izraele z Egypta, je jak obrazem „*nebeských věcí*“ (Heb 8,5; 9,23), tak i Božího shromáždění (Heb 3,6; Zj 21,3). K tomu mnoho podrobností stánku ukazuje na Pána Ježíše. Proto se můžeme z těchto předobrazů učit. Pán Ježíš je přitom hlavním předmětem, jako téměř všude v Novém zákoně. Vždyť On sám přece řekl: „*Zkoumáte Písma... a právě ona svědčí o mně.*“ (Jan 5,39)

Božské slávy

Ve stánku samém stály jen čtyři předměty. Truhla smlouvy se slitovnicí jako obraz Osoby a smířícího díla Pána Ježíše se nalézala ve velesvatyni, v zadním prostoru stánku. Tam byl Boží trůn uprostřed Jeho lidu. Sem měl přístup jen nejvyšší kněz, a to jednou v roce ve velký den smíření (3. M 16,34; Heb 9,7). Ve svatyni, v přední místnosti, stál zlatý oltář ke kadění, stůl chlebů předložení a sedmiramenný zlatý svícen. Zde vykonávali kněží svoji službu ve svatyni.

Svícen byl vlastně podstavec pro sedm olejových lamp, které měly ve svatyni šířit dokonalé Boží světlo (2. M 25,31 a dále). Je to jediný předmět ve stánku, u kterého je jako míra udána váha: talent čistého zlata. Z toho byly kromě svícnu samého vyhotoveny také k němu náležející nástroje, to jest lampy, nůžky na knot a misky na hašení (Kral. i ČSP: „*pánvičky na uhlíky*“). Talent odpovídá asi 30 až 40 kilogramům. Protože zlato je svou specifickou váhou opravdu „*těžký*“ kov, nebyl svícen ve stánku shromáždění asi nijak

neobvykle velký předmět. V tom spočívá důležitá lekce: V duchovním životě není rozhodující vnější velikost, nýbrž mravní váha. Příklad: Když Pavel srovnává přítomné soužení, které se nám někdy zdá být nadmíru velké a těžké, s budoucí slávou, která nás očekává, mluví o „*nesmírně velikém břemeni slávy*“ (2. Kor 4,17).

Zlato je ve Svatém Písmu symbolem Boží slávy, která se zjevuje ve své spravedlnosti, svatosti, pravdě, moudrosti, moci a lásce. To můžeme poznat podle toho, že uvnitř stánku bylo po stranách vidět téměř jen zlato. Všechno v něm mluvilo tedy o Boží slávě. Tak tomu je také i u jiného obrazu církve, nového Jeruzaléma, svatého města, o kterém čteme: „*mající Boží slávu... a je z čistého zlata*“ (Zj 21,11.18). Nakonec čteme v Žalmu 29,9: „*A v jeho chrámu všechno říká: Sláva!*“ (přel.). Jistě z tohoto důvodu jsou na slitovnici truhly smlouvy zlatí cherubové, kteří sami o sobě jsou symboly Boží autority ve vykonávání soudu, nazváni „*cherubové slávy*“ (Heb 9,5). Kamkoli se člověk v (přední) svatyni podíval, viděl jen zlato, nebereme-li v úvahu obě vzácné opony, koberce, které uzavíraly stánek na hoře, a písek pouště pod nohama.

Zlato, ze kterého byl svícen udělán, bylo „*čisté zlato*“ (2. M 25,31.36.38.39). I tato skutečnost je důležitá. Při stavbě stanu setkávání byly použity dva druhy zlata. Ty části, které obrazně mluvily o vykoupených, byly prostě ze zlata nebo byly zlatem potaženy (prkna příbytku a jejich závory, sponky koberců a sloupy opony). Takové zlato mohlo obsahovat ještě přimíšeniny jiných kovů nebo strusku. Naproti tomu bylo čisté zlato použito pro ty části, které ukazovaly na Pána Ježíše, Božího Syna (truhla smlouvy se slitovnicí, stůl chlebů předložení, oltář ke kadění a sedmiramenný svícen). Čisté zlato bylo zvlášť pročištěno.

Avšak zatím co u truhly, stolu a zlatého oltáře bylo použito také akáciové dřevo, u svícnu tomu tak nebylo. Dřevo totiž mluví o přirozenosti člověka (srovnej s Lk 23,31). Ve spojení s čistým zlatem, jímž byly i tyto nástroje potaženy, to znamená, že jen v Člověku Kristu Ježíši, jediném Prostředníku mezi Bohem a lidmi (1. Tim 2,5), byla dokonale vyjádřena Boží sláva. Jen On je také jako člověk vyzářením Boží slávy a otisk Jeho Bytosti (Jan 1,14; Heb 1,3). Lidská slabost a hřích často brání věřícím v rozvinutí této mravní slávy, ale tak tomu nebylo u Krista. Protože ale svícen neobsahoval žádné dřevo, nýbrž byl celý z čistého zlata, vidíme v něm božskou stránku Jeho

velebení hodné Osoby.

K tomu byl svícen „vytepán“ ze zlata jako celek z jednoho kusu (2. M 25, 31,36; 37,22). Zlaté tele, které Aron vyhotovil na přání vzpurného lidu, bylo slité (2. M 32,4). Svícen v Boží svatyni byl naproti tomu vytepán z jediného kusu zlata uměleckou a namáhavou prací. Boží sláva se zjevuje v Pánu Ježíši dokonalým, nerozděleným a zároveň obdivuhodným způsobem. V Novém zákoně nalézáme k tomu pozoruhodnou obdobu. Když Boží Syn visel na kříži, byly Jeho šaty rozděleny mezi čtyři vojáky. Jeho spodní oděv byla „*košile nesešívaná, odshora vcelku utkaná*“. Byla umělecky vyhotovená z jednoho jediného kusu látky. To bylo dokonce i pro tyto muže, žádostivé kořisti, něco neobvyklého, takže se neodvážili ji roztrhnout (Jan 19,23.24).

Nadto mluví „*tepaná práce*“ svícnu také o utrpeních Krista, který byl kvůli nám od Boha zbit (Žalm 69,27; Iz 53,10). Jako musela být zápalná oběť „*rozložena*“ a svaté kadidlo „*roztlučeno*“, byl Boží Služebník od Hospodina „*zbit*“. To je slovy apoštola Pavla potvrzeno před králem Agrippou, „*že Kristus má trpět, jako první vstane z mrtvých a bude zvěstovat světlo...*“ (Sk 26,23). Kristova utrpení, Jeho vzkříšení a světlo, které od Něho jako od Oslaveného vychází – všechno to je podle Boží moudrosti předobrazeno ve zlatém svícnu.

Ozdoba svícnu

Svícen se skládal z prostředního „stvolu“, který dole tvořil „podstavec (nohu)“ (srovnej s 4. M 8,4) a na každé straně ze tří ramen. Dohromady tedy měl sedm ramen (2. M 25,37). Počet sedm je ve Svatém Písmu často obrazem božské dokonalosti. Týden stvoření měl sedm dní a Bůh sedmý den odpočinul (1. M 2,2), svátek nekvašených chlebů trval sedm dní (2. M 12,15) a také u obětí hrál počet sedm velkou roli. Tak také zde. Svícen se svými sedmi rameny je božsky dokonalý obraz slávy Krista jako Vzkříšeného.

To nalézáme potvrzeno, když si blíže prohlédneme ozdobu sedmiramenného svícnu. Každé ze šesti z prostředního stvolu vycházejících ramen vykazovalo „*tři kalichy v podobě mandloňového květu... hlavici a květ*“, a „*svícen*“ (tím je míněn stvol uprostřed) čtyři. Květ mandloně se svými pěti

okvětními lístky nad jasně rozeznatelným semeníkem se skutečně podobá vznášejícímu se kalichu. Proto je v kalichu ve tvaru mandloňového květu možné vidět celý květ, v „*hlavici*“ semeník a v „*květu*“ okvětní lístky.

Proč tyto okrasy ve tvaru mandloňových květů? Obsahují skrytý, ale podivuhodný poukaz na lidství Krista, který u tohoto obrazu slávy Božího Syna nesmí chybět. Mandloň je v Bibli obrazem vzkříšení. Pro to jsou dva příklady. Jeden z nich najdeme v knize Jeremiáše. Tam Hospodin ukazuje prorokovi prut mandlovníku (Jer 1,11.12). Mandlovník je strom, který kvete velmi brzy. Jeho jméno (hebrejsky šaqed) znamená: „bdělý“. Po zimě kvete jako první přede všemi ostatními stromy. Je proto symbolem opětového probuzení přírody a vzkříšení z mrtvých. Další příklad nám je ukázán u vzpoury izraelského lidu po soudu nad Kórachem a jeho rotou. Zde Bůh přikázal, aby knížata dvanácti pokolení včetně Árona přinesli po jedné holi se svým jménem ke stanu setkávání. Mojžíš potom položil tyto hole před Hospodinem. Druhého jitra Áronova hůl „*vypučela, vydala květ, květ rozkvetl a dozrály mandle*“ (4. M 17,16–26). Všechny tyto hole byly mrtvé dřevo, které bylo odříznuto od životodárných kořenů. Skutečnost, že Áronova hůl vydala pupeny, květy a zralé mandle, byla nejen poukazem na vzkříšení, na život ze smrti, nýbrž i na ovoce a s tím spojenou žeň.

Jakou předivnou lekci obsahuje zlatý svícen, který svými dvaceti dvěma „*kalichy v podobě mandloňového květu*“ vydává svědectví o Kristu, jenž vstal z mrtvých! On je „*prokázán býti Synem Božím mocně... skrze z mrtvých vstání*“ (Řím 1,4). To vidíme ve svícnu z čistého, tepaného zlata a ozdobeného mandloňovými květy.

Sedm lamp a olej

Také sedm lamp bylo vyhotoveno z čistého zlata, ovšem ne z jednoho kusu se svícem. To vyplývá ze slov ve 2. Mojžíšově 25,37: „*Uděláš sedm jeho lamp*“, která následují po nařízení o vyrobení svícnu (srovnej s 4. M 8,2, kde je určeno nasměrování lamp: „*ať sedm lamp osvětluje místo před svícem*“).

Proč toto rozlišení? Zatím co svícen je obrazem vzkříšeného a oslaveného Syna Božího, symbolizuje těch sedm lamp, napájených čistým olejem, Duha Svatého. To je zřejmé ze Zjevení 4,5, kde čteme: „*Před trůnem hořelo*

sedm ohnivých pochodní (nebo: lamp ohně), to jest sedm duchů Božích“ – nepochybná paralela k lampám na svícnu ve stanu setkávání. Duch Svatý je stejně tak Bůh jako Syn, a přece s Ním není totožný. Ve Zjevení se objevuje ještě ve třech dalších případech jako „*sedm duchů*“: V kapitole 1,4 čteme o vzkazu „*od sedmi duchů, kteří jsou před jeho trůnem, a od Ježíše Krista, jenž je věrný svědek*“, v kapitole 3,1 že Kristus „*má sedm duchů Božích*“. Nakonec je v kapitole 5,6 také udáno vysvětlení pro počet sedm: „*A tu jsem spatřil, že uprostřed trůnu a těch čtyř živých bytostí a uprostřed těch starších stál Beránek jako zabítý; měl sedm rohů a sedm očí, což jest sedm duchů Božích, vyslaných do celé země.*“ Počet sedm ve spojení s Duchem Božím není v rozporu s tím „*jedním Duchem*“, nýbrž mluví o Jeho dokonalosti a všudypřítomnosti. Také On je Bůh a jako takový není vázán na místo a na čas. Ale je přece „*Duch*“ (Ef 4,4).

Počet sedm vzhledem k Duchu Svatému nalézáme také na jiných místech Svatého Písma. Prorok Zachariáš jednou viděl „*svícen celý ze zlata a na jeho vrchu nádrž na olej; na něm sedm lamp a sedm nálevek k lampám, které jsou na jeho vrchu*“ (Zach 4,2). Na svoji otázku dostává odpověď: „*Ne silou ani mocí, ale mým Duchem, praví Hospodin zástupů.*“ (Zach 4,6) Jak toto vidění, tak i jeho výklad nám zřetelně připomínají zlatý svícen ve stanu setkávání.

V jednom proroctví proroka Izajáše, v němž je Pán Ježíš popsán s pohledem dopředu jako potomek Jišaje (otce Davidova), má Duch, který v Něm přebývá, sedm různých znaků: „*I vzejde prutek z pařezu Jišajova a výhonek z jeho kořenů ponese ovoce. A spočine na něm Duch Hospodinův: Duch moudrosti a rozumnosti, Duch rady a udatnosti, Duch poznání a bázně před Hospodinem.*“ (Iz 11,1.2) Zde je ještě jednou velmi zřetelné, že Duch Svatý se neskládá ze sedmi různých bytostí, nýbrž má sedm charakterových rysů.

Obraz olejové lampy mluví častěji o Duchu svatém. Ve známém podobenství v Lukáši 15 hledá pastýř Kristus ztracenou ovci a Otec přijímá ztraceného syna. Lampa ženy, která hledá ztracenou drachmu, je obrazem Ducha Svatého, který hledá ztracené lidi, aby byli zachráněni.

Podobně tomu je v Matouši 25,1–13 v podobenství o deseti pannách, které vyšly, aby uvítaly ženicha. Jejich lampy představují vyznání k očekáva-

nému Pánu, které má sloužit k Jeho cti a oslavení (srovnej s Mt 5,14–16; Zj 2,5). Olej je zde obrazem Ducha Svatého, tak jako na mnoha jiných místech Bible.

Nadto „čistý drcený olivový olej“ symbolizuje i jiným způsobem Ducha Svatého. Olej byl totiž používán nejen jako zdroj světla, nýbrž i jako olej pomazání. V Novém zákoně se vícekrát mluví o pomazání Duchem Svatým. Petr říká o Kristu: „*Bůh pomazal Duchem Svatým a mocí Ježíše, toho z Nazareta.*“ (Sk 10,38; srovnej s Luk 4,18) A o věřících píše Pavel: „*Ten, kdo nás upevňuje spolu s vámi v Kristu a pomazal nás, je Bůh.*“ (2. Kor 1,21) Také Jan označuje přijetí Ducha Svatého jako „pomazání“ (1. Janův 2,20. 27).

U obrazu sedmi lamp svícnu však jde o světlo, o osvětlení, která dává Duch Svatý vykoupeným. Jen v tomto světle můžeme správně poznávat Boží myšlenky a rozumět jim. Kéž bychom se více zdržovali v okruhu tohoto světla!

Velký rozdíl, který se snadno přehlédne, je ovšem u sedmi svícnu v knize Zjevení. O nich čteme: „*Sedm svícnu je sedm sborů.*“ (Zj 1,13 a 20) Zde se předně nejedná o jeden jediný svícen se sedmi lampami, nýbrž o sedm různých svícnu, které představují sedm shromáždění v Malé Asii: Efez, Smyrnu, Pergamus, Tyatiru, Sardis, Filadelfii a Laodiceu. Za druhé se tyto svícny nenalézají ve svatyni, nýbrž ve světě, aby zde šířily božské světlo. Když některý z těchto svícnu nevyhovuje svému povolání, Pán ho může vzít (Zj 2,5).

Světlo ve svatyni

Sedmiramenný svícen je třikrát nazván „čistý svícen“ (2. M 31,8; 39,37; 3. M 24,4). Nejenže byl z „čistého“ zlata, ale jeho lampy mohly být napájeny jen „čistým“ olivovým olejem. Proto byl čistým zdrojem světla. Kromě stolu pro chleby předložení (3. M 24,6) je to jediný předmět ve stanu, který je takovým způsobem vyzdvižen. Jak tomu také mohlo být jinak? Syn Boží, kterého svícen představuje, je vpravdě svou podstatou svatý a čistý.

Už ve Starém zákoně měl pojem čistota většinou duchovní význam. Izraelita věděl ze zákona, zda něco je pro Boha, a tím i pro něho, čisté nebo nečisté. Zvláště kněží měli úkol vyučovat děti Izraele, aby uměly rozlišovat

„mezi svatým a znesvěceným, mezi nečistým a čistým“ (3. M 10,10; Ez 44,23). Než kněží vstoupili do svatyně, aby konali svou službu, museli si sami v měděném umyvadle umýt ruce a nohy. Teprve potom směli vstoupit do Boží svaté přítomnosti a tam začít ve světle čistého svícnu svoji službu. Kéž jsme si i my v době, charakterizované mravní nečistotou, vědomi svatosti našeho Pána. To platí zvláštní mírou pro shromáždění věřících jako církve.

To, že stánkem setkávání je představována církev a nebeská svatyně, je v praxi spojeno tím způsobem, že my jako věřící máme do svatyně volný přístup skrze Ježíšovu krev (Heb 10,19). I když jsme nyní ještě na zemi, tu přece máme už smělost v Duchu vstupovat do nebeské svatyně. Ve shromážděních jako církve se smíme společně nalézat v bezprostřední Boží přítomnosti. To je nezměrná výsada. Ale jsme si jí také vždy vědomi? Římský setník Kornélius tomu už trochu porozuměl, když Petrovi řekl: „*Nyní tedy my všichni jsme tu před Bohem, abychom vyslechli vše, co ti bylo od Boha nařízeno.*“ (Sk 10,33) Na tomto příkladu vidíme, že přístup k Bohu závisí na stavu jednotlivce. Místo, kde se shromažďujeme, není samo o sobě nějaké svaté místo. V přítomné době nejsou na zemi žádná „svatá místa“. Ale každé místo, kde se věřící s vědomím Boží přítomnosti shromažďují ve jménu Pána Ježíše, je Jeho přítomností posvěceno, a tím se stává svatyní (srovnej s Ez 11,16).

Zatím co v době Starého zákona směl do nejsvětější svatyně vstoupit jen nejvyšší kněz jednou v roce, je smrtí našeho Pána oddělující opona pro vždy odstraněna. Když se opona chrámu v Jeruzalémě roztrhla, bylo symbolicky naznačeno, že každý, kdo věří v Pána Ježíše, může se smělostí vstoupit do pravé, nyní otevřené svatyně, to znamená „*do samého nebe*“ (Heb 9,24; 3. M 16; Mt 27,51; Heb 10,19–22). Smrtí a krví Krista tam byla pro ty, kteří v Něho věří, utvořena „*nová a svatá cesta*“. „*Velesvatyně*“, místo Boží přítomnosti, se pro nás stala jedno se „*svatyní*“ (srovnej s Heb 9,2.3). Smíme tam vstupovat jako kněží, a to v době, kdy jsme svým tělem ještě na zemi.

Ve světle „*svícnu*“ přitom nevidíme jen „*stůl předkladných chlebů*“, nýbrž také „*truhlu smlouvy*“ se „*slitovnicí*“ v nejsvětější svatyni svatých, která se pro nás stala svatyní. Vše v ní mluví o Kristu jako základu a předmětu našeho velebení, jak ještě uvidíme. Ale poznáváme ji, obrazně vyjádřeno, jen

ve světle „*zlatého svícnu*“. Svícen byl tedy nanejvýš důležitý, ba nezbytný. Vzkříšený a oslavený Kristus je ten jediný, který nám skrze Ducha Svatého dává pravé světlo.

Svícen stál na jižní straně svatyně. Tato světová strana je všeobecně stranou největšího ozáření sluncem, a tím i průnikem světla. Ne tak tomu bylo ve svatyni. Tam by všechno bylo temné, kdyby sedm zlatých lamp nevydávalo své tiché světlo. A toto světlo svítilo i v noci, kdy všechno světlo v přírodě vyhasne nebo dává jen bledý přisvit. Světlo oslaveného Krista, které viděl Pavel za jasného poledně před Damaškem, převyšovalo jas slunce (Sk 26,13)! – Chybění každého světla ve svatyni svatých ukazuje na druhé straně na to, že Bůh v oné době ještě přebýval „*v temnotě*“ (1. Král 8,12). Jak tato skutečnost, tak i omezený přístup „*ukazuje, že ještě není zjevná cesta do svatyně, dokud stojí první stánek*“ (Heb 9,8).

„*Uděláš sedm jeho lamp; a zapálí jeho lampy, aby svítily přímo před ním*“ (2. M 25,37 – přel.; 4. M 8,2.3). To je některými vykladači chápáno tak, že lampy měly v první řadě osvětlovat svícen samý. Taková myšlenka je dokonale potvrzena slovy Pána Ježíše o činnosti Ducha Svatého: „*On mne oslaví, neboť z mého vezme a oznámí to vám.*“ (Jan 16,14) To je jistě nejslavnější úkol, který Správce převzal: Představovat vykoupeným Božího Syna v celé Jeho slávě, a tím Jej v jejich srdcích činit stále většího! Výsledek toho je podle inspirovaných slov apoštola Pavla: „*A my všichni, spatřující s odhalenou tváří Pánovu slávu jako v zrcadle, jsme proměňováni v též obraz, od slávy k slávě, jako od Pána Ducha.*“ (2. Kor 3,18)

Nebylo to už Davidovým přáním, spatřovat tuto slávu? Jemu sice byl přístup do pozemské svatyně odepřen, a přece tam byl svým srdcem: „*O jedno jsem Hospodina žádal, to jedno jsem hledal: Abych přebýval v domě Hospodinově po všechny dny svého života, abych mohl hledět na Hospodinovu nádheru a abych mohl přemítat v jeho chrámu.*“ (Žalm 27,4) Bezpochyby byl právě toto jeden z důvodů, proč David je ten jediný, koho Bůh označil za „*muže podle svého srdce*“ (1. Sam 13,14; Sk. 13,22). Kéž by to bylo i naším hlubokým přáním, abychom ve světle, které nám Duch Svatý daruje, hleděli na slávu našeho Pána Ježíše.

Světlo svícnu ozařovalo celou svatyni. Jen velesvatyně ležela ještě ve tmě, poněvadž byla zakryta oponou rozdělení. Kněz po vstupu viděl před sebou

dělicí oponu k velesvatyni a nad sebou koberce příbytku. Obojí byla umělecká tkalcovská práce zhotovená z bílého, soukaného byssu, z modrého a červeného purpuru a karmínu a ozdobná cherubíny – ve všem obraz podstatných rysů Krista. Avšak také písek pouště, na kterém celý stan stál, byl osvětlen. To nám připomíná, že Boží lid se nalézal na pouti a že cíle cesty ještě nebylo dosaženo.

Svícen měl k tomu ten úkol, aby vrhal své světlo na stůl předkladných chlebů, neboť stál přesně proti němu (2. M 26,35; 40,24). Stůl se dvanácti chleby stál u severní strany stanu. Byl zhotoven z akáciového dřeva a pokryt čistým zlatem – obraz Božího Syna jako člověka, který nyní před Boží tváří představuje celý národ. Také zlatem pokrytá prkna příbytku mluví o jednotlivých věřících, kteří jsou spolu pevně spojeni a společně tvoří Boží dům. Přes všechna selhání vidí Bůh svůj lid ve světle svatyně. Tento Boží způsob pohledu dostáváme, jen když se v Duchu zdržujeme v Jeho přítomnosti.

Nakonec zářilo světlo svícnu na zlatý oltář, který stál bezprostředně před rozdělující oponou k velesvatyni (2. M 30,5–8). I ten byl zhotoven, stejně jako stůl, z akáciového dřeva, potaženého čistým zlatem. Na něm bylo dvakrát denně přinášeno vzácné svaté kadidlo jako libá vůně k Boží cti (2. M 30,1–10). Také tento oltář mluví o Kristu a Jeho slávě, který dokonalým způsobem dává modlitbám a velebení svého lidu vystupovat k Bohu.

Pán Ježíš svým učedníkům krátce před svým odchodem od nich řekl: *„Když však přijde On, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy, neboť nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit to, co uslyší; oznámí vám i to, co má přijít. On mne oslaví, neboť z mého vezme a oznámí to vám.“* (Jan 16,13. 14) Pavel napsal Korintským: *„Nám to Bůh zjevil skrze svého Ducha; neboť Duch zkoumá všechno, i Boží hlubiny... Tak také nikdo neví, co je v Bohu, než jedině Duch Boží.“* (1. Kor 2,10.11 – přel.) Tato slova nám ukazují na jeden z podstatných úkolů, které Boží Duch Svatý převzal: Představování a oslavování Boha a Jeho Syna Ježíše Krista, stejně jako všeho, co bylo velkým a obdivuhodným dílem Krista způsobeno k Jeho cti a k našemu požehnání.

Hledění na tyto věci a jejich znalost byly vyhrazeny kněžím. Dnes jsou sice všichni věřící podle svého postavení kněžími (1. Pt 2,5; Zj 1,6), ale vykoná-

váme také všichni stejnou mírou kněžskou službu? Žel, že to není pravda o všech věřících, neboť abychom mohli v praxi být pravými kněžími, musíme být zvyklí se také stále zdržovat v Boží přítomnosti. Kéž by to přece bylo hluboké přání našich srdcí!

Izraelský lid byl ve svých stanech v praxi často daleko vzdálen od obdivuhodného obrazu, který kněží viděli ve svatyni. V táboře vládl často smutný stav. A přece to byl Boží lid. Jen když kněží vešli do svatyně, a tím do Boží přítomnosti, viděli věci v Jeho světle. Tak by tomu mělo být i při nás. Sice nesmíme zavírat oči před zlem, ale přesto bychom v obecenství s naším Bohem a Otcem měli Jeho lid stále vidět v tom světle, které nám dává Kristus, ten pravý „svícen“. Jinak nemůžeme přiměřeným způsobem usku- tečňovat Jeho myšlenky o Jeho Církvi.

Funkce svícnu

Celý svícen se vším příslušenstvím musel být zhotoven podle nebeského vzoru. To je poukaz na odpovědnost, kterou dnes mají všichni vykoupení vzhledem k uskutečňování všech zásad ohledně této části Božího příbytku, to znamená Jeho církve.

Zlato na svícen přišlo ze stanů Izraelitů, jak to čteme ve 2. Mojžíšově 35,22: *„Muži i ženy, všichni ochotného srdce přišli a přinesli sponky, náušnice, prsteny a řetízky, všelijaké zlaté předměty, každý, kdo zamával zla- tem jako mávanou obětí pro Hospodina.“* Celá kapitola nám ukazuje, jak je pro shromáždění důležitý zájem a oddanost každého jednotlivce. Zde před sebou máme příklad, jak něco, co se nám jeví jako důležité a cenné, můžeme přinést svému Pánu jako mávanou oběť (Kral.: *„oběť sem i tam ob- racení“*), aby Jeho shromáždění mohlo být budováno. Pavel píše všem věřícím v Korintu: *„Každý ať si dává pozor, jak na něm staví. Neboť nikdo nemůže položit jiný základ nežli ten, který je již položen, a tím je Ježíš Kris- tus. Jestliže někdo na tomto základě staví ze zlata, stříbra, drahých kame- nů...“* (1. Kor 3,10–12) Ani když se jeden spoléhá na druhého, nemůže nic povstat pro Pána ve společném duchovním životě. Jestliže ale každý přine- se svůj podíl, ať už je jakkoli malý, pak je tu „materiál“ pro praktickou stavbu Božího domu.

Potom musel být svícen vyhotoven podle nebeského vzoru. Bůh naplnil

svým Duchem dva muže, Besaleela („Ve stínu / Boží ochrana“) a Oholiába („Stan otce“), aby uměli v moudrosti, rozumnosti a známosti vyhotovit všechno, co patřilo ke stanu setkávání. Nadto chtěl také u druhých, kteří byli moudrého srdce, tedy byli uschopněni tuto moudrost používat, aby udělali všechno, co přikázal Mojžíš (2. M 31,1–11). Besaleel a Oholiab představují obdarované a uschopněné bratry, kteří mohou vykládat Kristovo učení. Je velmi povzbuzující, že Bůh každému, kdo je moudrého srdce, daruje více moudrosti, když je hotov se od Něho nechat použít. Když Mojžíš povolal *„všechny zručné lidi, kterým dal Hospodin do srdce moudrost, všechny, které ponoukalo srdce přistoupit k práci a konat ji“*, tu se Duch Svatý zmiňuje o dvou předpokladech: mít srdce, v němž je *„moudrost“* a které *„ponouká“* (2. M 36,2). Tyto dvě vlastnosti mluví o schopnosti a ochotě ve službě pro Boha. Obojího spolu je zapotřebí. Žádná z těch dvou věcí nesmí chybět!

Také čistý, drcený olej pro svícen musel být přinesen od lidu (2. M 27,20–21; 3. M 24,1–4). To nám znovu připomíná, že praktické uskutečňování Boží vůle vzhledem k Jeho církvi je věcí všech věřících. Jak rychle se křesťanstvo vzdálilo od této prosté, ale důležité zásady! A neexistuje i u těch, kteří vyznávají, že si přejí dělat ve shromáždění všechno podle božského „vzoru“, nebezpečí, že se budou věnovat vlastním zájmům a budou si myslet, že několik málo bratří to už všechno „zařídí“? Nebylo tomu podobně ve dnech Agea, kdy Bůh musel žalovat: *„Pro vás je již čas, abyste bydleli ve svých obložených domech, zatímco tento dům je zcela zpustošený?“* (Ag 1,4)

Olivový olej byl ve stanu každého Izraelity. Pro ostatní součásti oběti pozdvihování pro stan setkávání to jistě neplatilo stejným způsobem. To nám připomíná přebývání Ducha Svatého v každém věřícím: *„Neboť v jednom Duchu jsme my všichni byli pokřtěni v jedno tělo, ať Židé nebo Řekové, ať otroci nebo svobodní, a všichni jsme z jednoho Ducha dostali napít.“* (1. Kor 12,13) – A: *„Jestliže však někdo nemá Kristova ducha, ten není jeho.“* (Řím 8,9)

Na rozdíl od ostatních darů pro stavbu stanu, které spočívaly na dobrovolnosti, měl Mojžíš dětem Izraele *„přikázat“*, aby přinesly čistý, drcený olivový olej (2. M 27,20; 3. M 24,2). Tato zvláštnost nám ukazuje na to, že v Boží církvi smí být zdrojem všeho světla jen Duch Svatý, který přebývá

v každém vykoupeném. Jen On může dávat svaté světlo ve svatyni. Ještě jednou budiž řečeno: Každá známost, každá myšlenka, která nenese tento charakter, neslouží k požehnání, nýbrž ke zkáze všeho toho, co Bůh své církvi v milosti a moudrosti svěřil. Jak velmi bychom na to měli myslet, abychom se ve všem nechávali vést jen skrze Ducha Svatého, který v nás přebývá!

Když jde o ochotu lidu při přinášení materiálů pro stan, čteme: „*Předáci přinášeli... olej: ke svícení...*“ (2. M 35,27.28). Alespoň na začátku to tedy byla „knížata“ lidu, která v této věci šla před lidem a vedle jiných vzácných věcí přinášela také olej pro světlo ve svatyni.

Izraelská knížata byly hlavy dvanácti pokolení a všeho lidu (4. M 1,44). Tato knížata sloužila Bohu a lidu, což můžeme vidět z bohatých darů, které přinesli k zasvěcení stanu (4. M 7). Knížata se scházela, když zazněla jen jedna ze dvou stříbrných trub (4. M 10,4); to znamená, že pozorně dbali na poselství Božího slova. Ale když zhřešili, museli přinést zvláštní oběť za hřích (3. M 4,22). Izraelité je však měli uznávat a neměli jim zlořečit (2. M 22,27). V celkovém pohledu zaujíмали vynikající postavení, avšak stáli také pod vyšší odpovědností než lid. Z těchto podrobností můžeme soudit, že, obrazně viděno, představují zodpovědné, duchovně vyzrálé křesťany, kteří jdou před druhými jako příklady (srovnej s 3. M 4,22; 4. M 7; 10,4 atd.).

Na rozdíl od kněží, kteří obrazně mluví o právu přístupu do svatyně a o vědomí Boží svatosti, vidíme v obrazu knížat více odpovědnost, ale také oddanost a Duchem působené vedení. V Božím lidu zaujíмали své postavení na základě svého původu. Dnes tomu u pravých duchovních vůdců tak není. Žádný věřící se nemůže sám udělat vůdcem nebo jím být jmenován. Jestliže ale u nějakého bratra jsou jmenované vlastnosti, jako vědomí odpovědnosti, oddanost a příkladnost na duchovním poli, pak jsou to znaky vůdce, jehož druzí také budou následovat. V Novém zákoně to můžeme přirovnat ke službě starších (srovnej s 1. Tim 5,17–21).

Ve své oddanosti Bohu byla knížata Izraele, která přinesla olej ke svícení, následování hodným příkladem. Protože starozákonní předobrazy nám obvykle ukazují praktické uskutečňování učení, připomíná nám tato skutečnost to, že i dnes ne všichni přinášejí „*olej ke svícení*“, a ti, kteří to činí, jsou v Božích očích „*knížata*“ v Jeho lidu. Svým duchovním chováním při-

spívají k tomu, aby světlo Ducha Svatého v Božím domě, v církvi, mohlo osvětlovat vše, co má něco společného se vstupem do Boží svaté přítomnosti. Nechybí i nám často taková „knížata“?

Seřizování a rozsvěcování lamp náleželo naproti tomu nejvyššímu knězi Áronovi a jeho synům, kněžím (2. M 27,21). Podle 3. Mojžíšovy 24,3 a 4 musely být lampy seřizovány „od večera do rána“ a podle 2. Mojžíšovy 30,7 a 8 „ráno co ráno“, a zapalovány „mezi dvěma večery“. Protože služba kněží vyžadovala světlo také ve dne, hořely lampy asi ve dne i v noci. V Žalmu 134,1 vidíme kněze, kteří „za noci“ stojí „v Hospodinově domě“, aby tam bděli. Zmínka o noci nám připomíná mravní stav světa, který nás obklopuje. „Vy všichni jste synové světla a synové dne. Nepatříme noci ani tmě.“ (1. Tes 5,5)

Zlaté lampy, které měly šířit světlo svícnu, však mohly fungovat jen tehdy, když tu byly také knoty, které přiváděly olej z nádobek k plamenům. Knoty sedmi lamp sice nejsou zmíněny, ale byly nutnými přiváděči oleje. Byly tím jediným na svícnu, co vyžadovalo pravidelnou údržbu a péči. Nemůžeme v nich vidět lidské nástroje, které – malé a nenápadné – se samy stravují ve službě? Jan Křtitel o sobě jako o sloužícím předchůdci Pána Ježíše řekl: „On musí růst, já však se menšit.“ (Jan 3,30)

Seřizování lamp zahrnovalo oddělování spálených částí knotu a čas od času jeho výměnu. K tomu byly zapotřebí nůžky na knot a pánvičky na hašení. Ty však nesloužily k uhašování plamene, nýbrž jako nádoby pro spálené části knotů. Totéž slovo je ve 2. Mojžíšově podáno jako „pánvička na uhlíky“ a ve 4. Mojžíšově 17,3 jako „kadidelnice“.

Nejvyššímu knězi, který je rovněž předobrazem Pána Ježíše (srovnej s Heb 2,17), přináleželo seřizování lamp, které bylo v podstatě čistící činností. Nenápadné knoty, o nichž samých ani není zmínka, se stráví ve službě k Boží cti. Přitom podléhají dohledu pravého nejvyššího Kněze, který v božské moudrosti a lásce odebrá vše přebytečné, aby světlo, které Ho oslavuje, mohlo svítit tím jasněji. Co dá stranou, je právě to, čím předtím bylo světlo šířeno. Tomu apoštol Pavel rozuměl, když napsal: „Zapomínaje na to, co je za mnou, a natahuje se po tom, co je přede mnou...“ (Fil 3,13) Nebyl také trn pro tělo, který dostal po svém vtržení do Božího ráje, řezem božskými „nůžkami na knot“, který ho měl ochránit před tím, aby se

vzhledem k tomu, co mu bylo dopřáno, příliš nepovyšoval (2. Kor 12,1–7; 10,17)?

Lampy musely být seřizovány „ustavičně“. Byla to tedy stále se vracející činnost. I když je pro nás jako lidské „knoty“ někdy i bolestivá, tu je přece nutná. Právem bylo už často řečeno, že Pavel nepotřeboval trn pro tělo v nebi, ale jistě potom na zemi! Jedno však náš Pán nedělal: „*Doutnající knot neuhasí.*“ (Mt 12,20)

Podívejme se ještě na svícen, když byl připravován k transportu během putování pouští. K tomu ve 4. Mojžišově 4,9.10 čteme: „*Potom vezmou pokrývku z modré přize, přikryjí svícen ke svícení, jeho lampy, jeho kleště, jeho pánvičky na uhlíky a všechny nádoby na olej, s kterými při něm konají bohoslužbu, dají ho i všechny jeho předměty na pokrývku z tachaší kůže a dají na nosítka.*“

Když se Boží lid chystal k odchodu z tábora, musel být stan složen podle přesného předpisu kněžími a Lévijsi. Pak bylo vše během cesty neseno Lévijsi a na dalším místě opět postaveno (4. M 4,4–15; 10,17.21). Nejvyšší kněz Áron a jeho synové, kněží, pokryli nejen svícen, nýbrž i jeho lampy, jeho nůžky na knoty, nádobky na hašení a všechny jeho nádobky na olej (o nich je zmínka jen zde), ano všechny nástroje, jimiž byla vykonávána služba, nejprve látkou z modrého purpuru. Tato látka v barvě nebe mluví o nebeském charakteru Božího Syna a Ducha Svatého. Tento charakter musel být zachovávan i během cesty a nesměl se dostat v zapomnění. I dnes bychom na to měli být stále znovu upomínáni. Jak snadno můžeme v denním životě tuto skutečnost ztratit z očí a ze srdce! Stojíme se svatyní ve spojení, nejen když se v ní zdržujeme, nýbrž na celé své cestě po této zemi.

Purpurově modrá barva však byla viděna jen služebníky Boha a svatyně. Jen praví kněží žijí ustavičně ve vědomí, že všechno, co nám je skrze Boží milost svěřeno, a všechno, co z požehnání vlastníme, je duchovní a nebeské.

Modrou látkou pokrytý svícen byl pak položen do pokrývky z tachaší (Kral.: „jezevčí“) kůže, stejně jako se to podobným způsobem dělo s truhlou smlouvy, se stolem předkladných chlebů a s oltářem ke kadění a k oběti zápalné. Mořská kráva (elb. př.) je mořský savec, který se vyskytuje v Ti-

chém oceánu a v Rudém moři. Většina savců žije na pevnině, ale Stvořitel některé z nich opatřil tak, že mohou beze škody žít ustavičně ve vodě. Přesto pro ně v základě zůstává voda cizím prvkem, neboť v protikladu k pravým vodním zvířatům musejí pro vzduch vyplouvat k hladině. Příkrývka, vyrobená ze zcela nevzhledné kůže z mořské krávy (ČSP: „tachaší kůže“), mluví o cizineckém charakteru Pána a Jeho lidu. Neměl podobu a nádheru, a také Jeho církev by si měla být vědoma toho, že v tomto světě nezaujímá žádné vysoké, nýbrž jen nenápadné postavení. Vzácný svícen a všechny nástroje svatyně rozvíjejí svou krásu jen před těmi, kteří k ní mají přístup. Ale navenek pro svět je všechno nenápadné a nevzhledné.

Zlatý svícen, stejně jako měděné umyvadlo, neměl kruhy a tyče k nesení. Nebylo tu nic, co by rušilo nebo ovlivňovalo jeho dokonalost. K transportu byl svícen proto položen na nosítka. To nám připomíná zvláštní pečlivost a opatrnost, kterou máme mít vzhledem k pravdě představované svícnem. Kéž bychom také toto vzácné „břemeno“ nesli tímto světem a pouští se vši vážností a oddaností!

Božský „vzor“

Tím, že chybí jakýkoli údaj míry kromě váhy zlata, jsme se už zabývali. Právě u svícnu však Bůh připomíná Mojžíšovi, aby udělal všechno podle „vzoru“, který mu byl ukázán na hoře (2. M 25,40). Podle 4. Mojžíšovy 8,4 viděl Mojžíš dokonce „podobu“ sedmiramenného zlatého svícnu. V Listu Hebrejům je citován celý verš, ve kterém o zlatém svícnu čteme: *„Hleď, ať uděláš všechno podle vzoru, který ti byl ukázán na této hoře.“* (Heb 8,5) Novozákonní pisatel sice vztahuje tato slova na stavbu celého stanu, ale přece je pozoruhodné, že uvádí právě tento verš a nikoli 2. Mojžíšovu 25,9: *„Právě tak, jak ti ukazují vzor příbytku a vzor všech jeho předmětů, tak to učiníte.“* Podstatný rozdíl mezi verši 9 a 40 je, že v tom druhém je vyzdvížena osobní odpovědnost Mojžíše, jemuž Bůh vzor nebo obraz ukázal.

Nebyl Pavel, jenž v ráji slyšel slova, která člověk nesmí říkat, naplněn svatou horlivostí o všechno, co souviselo s osobou Pána Ježíše a Boží církví? Jemu bylo zjeveno tajemství, které v dřívějších dobách nebylo věřícím známé: V nebi oslavený Kristus je jako Hlava dokonale jedno se svým tělem, církví, i když ta se nyní ještě nalézá na zemi (Ef 2–3). A činil všechno, aby dostál svému úkolu zvěstovat a spravovat toto tajemství.

Neměli bychom si i my být vědomi toho, jak důležité je poznávání a uskutečňování biblických zásad v otázkách týkajících se církve, právě když na určité otázky a v neobyčejných situacích nenalzáme v Božím slově přesné předpisy? Duchovní porozumění božskému „vzoru“ a přání líbit se Pánu tvoří potom naši směrnici. Církev je přece Boží dům a nikoli náš.

Arend Remmers, EuE 3,4,5/2012

//Pozn. překl.: U výrazu „*tachaší kůže*“ má ČSP vysvětlivku, že „přesný význam výrazu je nejistý. Tradičně byl překládán jako „jezevčí“, jiní odvozují z arabštiny jakožto „kůže ze sviňuchy“ (druh delfína) nebo z egypt. jako obecné označení pro jemnou kůži. V německém překladu je užito slovo „*Seekuh*“ – „mořská kráva“. Podle textu úvahy se jedná o dugonga indického, patřícího k sirénám, jejichž některým druhům se říká „mořské krávy“./